

Jumătatea goală, jumătatea plină...

Este o experiență deosebită aceea de director de festival. Uneori captivantă, alteori neplăcută, oricum deosebită. Depinde de momentul în care te afli, ca să observi jumătatea goală sau jumătatea plină a sticlei.

Partea captivantă se leagă, indiscutabil, de obligația (dacă vorba "obligație" își poate avea rostul atunci când ceea ce ai de făcut este o bucurie) de a vedea mai multe spectacole ca oricând, în toată țara. Sigur, un critic vede oricum, prin specificul "obiectului muncii", tot ce poate cuprinde cu ochii, cu timpul, cu mintea, cu kilometrii. Diferit, în cazul unei selecții, este faptul că urmărești toate spectacolele cu gândul, mereu prezent, de a le judeca *într-un ansamblu*, nu doar pe fiecare în parte, de a observa dacă ceea ce se întâmplă într-un anumit moment la Bârlad, să spunem (bineînțeles că am numit un oraș la întâmplare), constituie un reper, are o semnificație pentru teatrul bârlădean sau pentru teatrul românesc. Se întâmplă adesea ca într-un colectiv teatral, după o perioadă foarte proastă sau măcar oarecare, să se producă, grație unei anume montări, un salt. Important pentru trupă, incontestabil, dar insuficient de înalt pentru a plasa acel spectacol între primele opt, zece ale stagiunii românești. Greu de explicat, greu de acceptat, mai ales, că lucrurile nu se văd la fel dinăuntru și din afară, că un pas mare pentru om poate fi un pas mic pentru omenire, ca să inversăm termenii unei replici istorice. Multe frustrări se nasc de aici: sentimentul pe care îl trăiește nu un singur teatru, nu un singur creator, că a fost nedreptățit, că este inexplicabilă indiferența cu care s-a trecut peste un efort artistic important.

Inexplicabilă sau... suspectă. Constat, însă, că am trecut fără să-mi dau seama de la partea captivantă a "meseriei" de director-selecționar la aceea neplăcută, uneori teribil de descurajantă. Fiindcă nimic nu poate fi mai neplăcut, mai descurajant decât suspiciunea. Și suspiciunea înflorește, să recunoaștem, cu astfel de prilejuri. Dacă dintr-un oraș multietnic inviți doar trupa maghiară, îți ies vorbe că ai ceva contra nemților sau a românilor (!!), că faci jocuri politice; dacă un teatru care era sigur de Marele Premiu nu îl ia, nimeni nu are nimic cu juriul, ci cu directorul de festival, care numai de "intrigări" se ține; premianții, la rândul lor, au aerul că te fletează mărturisindu-ți că sunt plăcut surprinși, pentru că nu se așteptaseră deloc, dar deloc, ca lucrurile să se desfășoare corect; colegii de meserie, care timp de un an au scris și au tot scris că nu e o stagiune strălucită, descoperă acum, cu un discret reproș la adresa ta, că, dacă ne luăm după selecție, putem crede... că nu a fost o stagiune strălucită. Cei care nu au invitație se consideră ofensați, cei care au doar două locuri – persecutați, cei care stau prea în față sunt agasați, ca și cei care sunt prea în spate, prea lateral etc. De fapt, mai toată lumea e de părere că a fost plasată prea... Și asta, evident, în mod deliberat, pentru că directorul de festival urmărește el ceva. (Inutil de precizat că, o dată obținută mult-comentata invitație, ea este privită cu un aer plictisit: "Am văzut de o mie de ori spectacolul și nici nu este mare lucru. Cred că nu o să vin, dar, oricum, las' să fie".) Suspiciuni... Ciudat – ar trebui să fie măgulitor? – este faptul că directorul *artistic* apare în ochii tuturor ca

unicul responsabil de orice, începând de la căldura/frigul din sala de spectacol, îngheșuiala la garderobă, temperatura înaltă sau scăzută a unei reprezentații ș.a.m.d.

În ultima vreme, mai ales în ultimul an, se mai întâmplă ceva demn de notat: după ce au fost selectate, teatrele în cauză par extrem de agasate de această corvoadă și tratează prezența lor ca pe o favoare pe care ți-o fac ție personal, fără să știe prea bine de ce. Data nu le convine, sala – nici atât, te asigură că pierd bani mulți cu prostia asta ("Acum nu mai e ca pe vremuri!") și trebuie despăgubiți substanțial pentru hatărul făcut ("La un festival din străinătate..."). Unde este atunci jumătatea plină a sticlei numite Festival, în afara perioadei de selecție în care faci tot ce poate fi mai frumos pe lume: vezi spectacole? Este. Este o bucurie să ai posibilitatea de a observa că orice stagiune, chiar anodină la prima vedere, are un puls al ei, un metabolism distinct, o direcție de evoluție, lucruri care devin clare abia atunci când privești pădurea, nu doar copacii. Totul se leagă, capătă un sens (nu neapărat triumfal, dar capătă un sens) când așezi pe tablă piesele aparent dispartate. Sigur, aceeași imagine o poți avea și ca simplu spectator al festivalului, dar senzația de împlinire (și nesomnul!) se naște din posibilitatea de a *propune*, de a alcătui imaginea pe care o consideri cea adevărată. Este aici o mică tresărire de trufie? Poate, involuntară și inconștientă. Vă asigur, însă, că nu rămâne nepedepșită, că o plătești!

Cristina Dumitrescu

directorul Festivalului Național
de Teatru